

Nr 26

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om rätt för jordbrukare att vid beskattning åtnjuta avdrag för kostnader för stenröjning och andra grundförbättringar.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 297 av herr *Fritiof Karlsson* m. fl. och II: 228 av herr *Börjesson* m. fl. har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning rörande avdrag vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt för kostnader för stenröjning och andra grundförbättringar i enlighet med vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framförda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionen II: 228.

Från bruttointäkten av jordbruksfastighet må enligt 22 § 1 mom. kommunalskattelagen avdrag göras för bl. a. kostnader för reparation och underhåll av stängsel och diken ävensom kostnader för skogs vård och underhåll, såsom vägunderhåll, skyddsdikning med mera dylikt. Till avdragsgill underhållskostnad räknas jämlikt punkt 7 av anvisningarna till 22 § bl. a. även kostnad för iståndsättande eller omläggning av förut anlagd täckdikning, varemot avdrag icke får ske för nyanläggning av täckdikning. Därest omläggning av täckdikning på grund av användande av dyrbara material än det förut befintliga är till viss del att hänföra till grundförbättring, får avdrag ej ske för mer än vad en omläggning med enahanda material som det gamla skulle kostat. Enligt 22 § 2 mom. får vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet avdrag icke göras för bl. a. kostnad för grundförbättring å fastigheten, såsom nyodling, vattenavledning, sjösänkning med mera dylikt.

Spörsmålet om avdragsrätt för grundförbättringskostnader behandlades i två vid 1950 års riksdag väckta motioner, I: 91 och II: 110, vari hemställdes om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om framläggande av förslag angående rätt för jordbrukare till avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnad för utförda rationaliseringsarbeten såsom nyodling, betesanläggning, stenröjning och annan jordförbättring.

1950 års bevillningsutskott, som avstyrkte motionerna i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 28, anförde bl. a. följande.

Utskottet får i anledning av vad i motionerna anförts framhålla, att enligt årets statsverksproposition medelsåtgången å anslaget för jordbrukets rationalisering beräknats till 19 miljoner kronor. Hur stor del därav som avser bidrag till nyodling, betesanläggning och stenröjning m. fl. jordförbättringsåtgärder har ej exakt angivits i propositionen. Med hänsyn till av lantbruksstyrelsen i dess förslag till anslagsäskanden anförda beräkningsgrunder synes det dock kunna antagas, att bidragen till de nu nämnda ändamålen motsvara omkring en tredjedel av ovanberörda belopp. Därest med motionerna skulle avses, att statsbidragen av detta slag skulle helt upphöra och ersättas med en avdragsrätt för utgivna kostnader för därmed åsyftade rationaliseringsarbeten, torde en sådan omläggning näppeligen bliva till fördel för därav berörda jordbrukare. Att såväl statsbidrag som en avdragsrätt skulle kunna ifrågakomma beträffande omförmälda rationaliseringsarbeten finner utskottet uteslutet.

Den av motionärerna ifrågasatta avdragsrätten möter betänkligheter även ur andra synpunkter. Vid åtskilliga tillfällen har av bevillningsutskottet under de senare åren framhållits angelägenheten av att, i den mån stöd från statens sida för något ändamål befunnes påkallat, detta stöd lämnades i form av anslag till det ifrågavarande ändamålet och icke genom låtnader vid beskattningen. Dessa uttalanden ha godkänts av riksdagen. Det torde icke finnas anledning att här närmare ingå på de skäl, som kunna anföras för denna uppfattning. Utskottet inskränker sig i detta sammanhang till ett konstaterande av att den i motionerna framförda tanken strider mot dessa tidigare uttalanden från riksdagens sida.

Efter en redogörelse för gällande bestämmelser rörande avdragsrätten för driftkostnader i jordbruket uttalade utskottet vidare följande.

Ur principiell synpunkt synes någon erinran icke kunna göras mot denna reglering av avdragsrätten för driftkostnader. Givetvis kan emellertid den frågan ställas, huruvida gränsdragningen mellan avdragsgill driftkostnad och icke avdragsgill grundförbättring enligt nuvarande bestämmelser skett på ett i alla avseenden tillfredsställande sätt. Utskottet kan för egen del icke uttala någon mening i detta hänseende. Utskottet förutsätter dock att denna fråga kommer att tagas under närmare övervägande i samband med den blivande översynen av skattelagstiftningen.

I de vid 1952 års riksdag väckta motionerna I: 41 och II: 61 hemställades, att riksdagen måtte besluta sådana ändringar i vederbörande skatteförfattningar att kostnaden för stenröjning bleve avdragsgill vid kommunal och statlig taxering för inkomst i den mån kostnaden icke ersattes av statliga bidrag, dock högst till ett belopp av 1 000 kronor årligen.

1952 års bevillningsutskott hemställde i sitt av riksdagen godkända betänkande nr 10, att motionerna icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd. I nämnda betänkande anförde utskottet bl. a. följande.

I anledning av det i nu föreliggande motioner framställda yrkandet om införande av en begränsad avdragsrätt i fråga om kostnader för stenröjning får utskottet framhålla, att de under senare år av statsmakterna lämnade bidragen till stenröjningsföretag uppgått till betydande belopp. Av en av lantbruksstyrelsen gjord sammanställning rörande lantbruksnämndernas verksamhet framgår, att statsbidrag, däri inräknat s. k. avskrivningslån, beviljades för ifrågavarande företag med 5,2 miljoner kronor under åren 1949 och 1950. Antalet med sådana bidrag understödda stenröjningsföretag upp-

gick till 11 722 och berörde en sammanlagd areal av 18 182 hektar. Därutöver har i ett fåtal fall stöd lämnats i andra former. Jämväl i årets statsverksproposition har anslag upptagits för jordbrukets rationalisering. Med hänsyn till omfattningen av detta statliga stöd vill utskottet — med understrykande av vad 1950 års bevillningsutskott uttalat — som sin mening anföra, att en avdragsrätt av den art, som i förevarande motioner förordats, icke torde, under förutsättning att statsbidragen bortfölla, kunna förväntas medföra en väsentligt ökad stimulans till rationalisering.

Enligt nu gällande skattelagstiftning är vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet — liksom även vid beräkning av inkomst av andra förvärvskällor — avdrag medgivet för alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag är däremot icke medgivet för s. k. grundförbättring. Dessa bestämmelser innebära, att avdrag får ske för alla kostnader för fastighetens bibehållande i sitt ursprungliga skick men icke för kostnader för förbättring eller utvidgning av fastigheten.

I motionerna har framhållits bland annat, att enligt motionärernas mening stenröjning icke alltid vore att anse såsom grundförbättring. Motionärerna åsyftade det fall, att ett fält, som befriats från ovanjordssten, efter några år åter visade upp sten, vilket berodde på sänkning av jordytan genom att jord bortförts med grödan. Såvitt utskottet kunnat finna har den av motionärerna berörda frågan icke dragits under prövning i högsta instans. Spörsmålet är en tolkningsfråga, till vilken det icke ankommer på utskottet att taga ställning. Utskottet vill emellertid i anslutning härtill erinra om att 1950 års bevillningsutskott i sitt ovannämnda betänkande förutsatt, att frågan, huruvida gränsdragningen mellan avdragsgill driftkostnad och icke avdragsgill grundförbättring enligt nuvarande bestämmelser skett på ett i alla avseenden tillfredsställande sätt, komme att tagas under närmare övervägande i samband med översynen av skattelagstiftningen. Med hänsyn till att 1950 års skattelagssakkunniga, som ha att verkställa denna översyn, sålunda komma att pröva denna gränsdragning emellan avdragsgill och icke avdragsgill kostnad, finner utskottet ej skäl att i förevarande sammanhang göra något uttalande i detta avseende.

Av innehållet i *de nu förevarande motionerna* må här återgivas följande.

Det vore ur samhällets synpunkt önskvärt, att jordbruksdriften kunde rationaliseras så mycket som möjligt. För stora delar av vårt land vore stenröjning i betydande omfattning nödvändig, om moderna jordbruksmaskiner till fullo skulle kunna utnyttjas. Den erforderliga stenröjningen kräve emellertid betydande kapitalinvesteringar, som endast på mycket lång sikt kunde betalas genom jordbruksproduktion på fastigheterna. I viss utsträckning kunde statliga bidrag beviljas för bl. a. stenröjning enligt bestämmelserna om statligt stöd till jordbrukets inre rationalisering. Sådant statsbidrag utginge dock endast efter särskild behovsprövning och i regel endast under förutsättning, att brukningsdelen ej innehölle mer än 20 hektar åker eller till åker omräknad ängs- och betesmark. En stor del av jordbrukarna vore därför utan möjlighet att erhålla detta stöd.

Det statliga bidraget till stenröjning m. m. vore icke skattepliktigt. De jordbrukare, som icke kunde erhålla sådant bidrag, måste emellertid erlägga skatt för belopp som använts för stenröjning, eftersom denna ur skattesynpunkt betraktades som grundförbättring, för vilken enligt 22 § 2 mom. kommunalskattelagen avdrag icke finge ske vid taxeringen. Det kunde ur

vissa synpunkter vara riktigt att betrakta stenröjning som framför allt en grundförbättring, varigenom jordbruksvärdet förhöjdes. Det måste dock understrykas, att värdet icke tillnärmelsevis stode i proportion till de kostnader som stenröjningen betingade. En stenröjning borde närmast betraktas som en anläggningstillgång, som omedelbart bleve föremål för en betydande värdeminskning. Skäl kunde också föreligga att jämställa kostnaderna för stenröjning med driftkostnader för en följd av år. Med nuvarande beskattningsbestämmelser vore emellertid en stenröjning ur den enskilde jordbrukarens synpunkt oftast en investering, som icke kunde betraktas som lönande. Om kostnaderna för stenröjning bleve avdragsgilla vid beskattningen, skulle jordbrukets rationalisering och mekanisering i hög grad kunna påskyndas. Frågan om rätt till avdrag för kostnader för stenröjning borde därför snarast möjligt bli föremål för utredning.

Slutligen anföres i motionerna, att ifrågasvarande spörsmål syntes falla inom ramen för den genomgång av kommunalskattelagen, vilken förutsatts skola verkställas av 1950 års skattelagssakkunniga. Då 1955 års riksdag behandlade motioner om ändrade grunder för beräkandet av värdeminskningens avdrag å byggnader i förvärvskällan jordbruksfastighet samt om avdrag för täckdikningsanläggningar m. m., förutsatte riksdagen, att ifrågasvarande spörsmål skulle komma att beaktas vid planläggningen av de sakkunnigas fortsatta arbete. Det syntes motionärerna lämpligt, att i nämnda sammanhang en allsidig prövning skedde av frågan om avdrag för grundförbättringar, varvid de synpunkter, som i motionerna anförts beträffande stenröjningskostnaderna, borde vinna beaktande. Även andra möjligheter för frågans prövning kunde tänkas.

Utskottet. I de förevarande motionerna har yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle anhålla om utredning rörande avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnader för stenröjning och andra grundförbättringar. Av motiveringen för yrkandet framgår att motionärerna endast åsyftat grundförbättring å jordbruksfastighet.

Frågan om avdrag för kostnader för stenröjning har såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen tidigare varit föremål för riksdagens behandling. Sålunda yrkades i motioner vid 1950 års riksdag skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om framläggande av förslag angående rätt för jordbrukare att erhålla avdrag för kostnad för utförda rationaliseringsarbeten, däribland stenröjning särskilt nämndes. Samma års bevillningsutskott erinrade i betänkande nr 28 om att statsmakterna vidtagit åtgärder för att främja jordbrukets inre rationalisering. Bl. a. utginge statsbidrag till nyodling, betesanläggning och stenröjning m. fl. jordförbättringsåtgärder. Att såväl statsbidrag som avdragsrätt vid taxeringen skulle kunna ifrågakomma beträffande omförmälda rationaliseringsarbeten fann utskottet uteslutet. Utskottet framhöll vidare, att den i motionerna framförda tanken icke vore förenlig med av riksdagen vid åtskilliga tillfällen godkända uttalanden från bevillningsutskottets sida att, i den mån stöd från statens sida för något

ändamål befunnes påkallat, detta stöd borde lämnas i form av anslag till det ifrågavarande ändamålet och icke genom lättnader vid beskattningen. Utskottet underströk att ur principiell synpunkt någon erinran icke kunde göras mot den gällande regleringen av avdragsrätten för driftkostnader. Den frågan kunde dock givetvis ställas huruvida gränsdragningen mellan avdragsgill driftkostnad och icke avdragsgill grundförbättring enligt gällande bestämmelser skett på ett i alla avseenden tillfredsställande sätt. För egen del kunde utskottet icke uttala någon mening i detta hänseende, men utskottet förutsatte att frågan skulle tas under närmare övervägande i samband med en översyn av skattelagstiftningen. Riksdagen godkände bevillningsutskottets betänkande och lämnade motionerna utan åtgärd.

Vid 1952 års riksdag framställdes i väckta motioner yrkande om införande av en begränsad avdragsrätt i fråga om kostnader för stenröjning. Samma års bevillningsutskott framhöll att de av statsmakterna lämnade bidragen till stenröjningsföretag uppgått till betydande belopp. Med hänsyn till omfattningen av detta statliga stöd ville utskottet — med understrykande av vad 1950 års bevillningsutskott uttalat — som sin mening anföra, att en avdragsrätt för stenröjningskostnader icke torde, under förutsättning att statsbidragen bortfölla, kunna förväntas medföra en väsentligt ökad stimulans till rationalisering. Beträffande det i motionerna upptagna spørsmålet om stenröjning alltid vore att betrakta såsom grundförbättring uttalade utskottet att denna fråga vore en tolkningsfråga, till vilken det icke ankomme på utskottet att ta ställning. I anslutning härtill erinrade utskottet om att 1950 års skattelagssakkunniga, som hade att verkställa en översyn av skattelagstiftningen, skulle komma att pröva frågan om gränsdragningen mellan avdragsgill och icke avdragsgill kostnad.

Även frågan om avdrag för kostnader för andra grundförbättringsåtgärder å jordbruksfastighet än de förut nämnda har vid flera tillfällen varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Sålunda har motionsvis yrkats införande av avdragsrätt för kostnader för skogsbilvägar, täckdikningsanläggningar, invallningar, fruktkulturer o. s. v. Även dessa frågor har av respektive års bevillningsutskott ansetts vara av sådan art, att de skulle komma att upptagas till övervägande i samband med den översyn av kommunal-skattelagstiftningen som avsetts skola verkställas av 1950 års skattelagssakkunniga.

I likhet med tidigare års bevillningsutskott finner utskottet spørsmålen om avdrag för kostnader för stenröjning och andra grundförbättringsåtgärder vara av den art, att de faller inom ramen för den genomgång av kommunal-skattelagen, vilken förutsatts skola verkställas av 1950 års skattelagssakkunniga. Utskottet, som i annat sammanhang framfört vissa synpunkter rörande utredningen av de frågor, vilka ligger under prövning av 1950 års skattelagssakkunniga, får under hänvisning till vad därvid uttalats understryka angelägenheten av att ställningstagandet till nu förevarande spørsmål icke uppskjutes någon längre tid. Då spørsmålen sålunda kan förväntas bli föremål för utredning av 1950 års skattelagssakkunniga eller

i annan ordning, anser sig utskottet icke böra i anledning av motionerna förorda skrivelse till Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att de likalydande motionerna I: 297 av herr Fritiof Karlsson m. fl. och II: 228 av herr Börjesson m. fl. om rätt för jordbrukare att vid beskattning åtnjuta avdrag för kostnader för stenröjning och andra grundförbättringar, måtte, i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anført, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 12 april 1956

På bevillningsutskottets vägnar:

FILIP KRISTENSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Spetz, Franzon, Eriksson, Snygg, Söderquist, Velander, Niklasson och Werner; samt

från andra kammaren: herrar Kristensson i Osby, Nilsson i Svalöv, Sjölin, Allard, Kärrlander, Strandh, Wiklund, Henriksson, Jansson i Aspeboda och Andersson i Essvik.